

ERFGOED BRUSSEL

N°015-016

SPECIAAL NUMMER - SEPTEMBER 2015
Open Monumentendagen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

DOSSIER
ATELIERS, FABRIEKEN EN KANTOREN

PLUS
Internationaal Fotografisch Experiment
met Monumenten

EEN PUBLICATIE VAN BRUSSEL STEDELIJKE ONTWIKKELING

PLUS

EN U? HOE ZIET U HET BRUSSELS ERFGOED?

Ter gelegenheid van de tentoonstelling «Brussel gezien door de ogen van jongeren» die een selectie van foto's laat zien gemaakt door Brusselse leerlingen tijdens de tien laatste edities van het Internationaal Fotografisch Experiment met Monumenten, organiseert de Directie Monumenten en Landschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de fotowedstrijd «En u? Hoe ziet u het Brussels erfgoed?».

Deze wedstrijd staat open voor iedereen en stelt de deelnemers in staat hun visie op het Gewest, zijn erfgoed, zijn monumenten en landschappen te delen door middel van foto's. De beste inzendingen zullen in de loop van 2016 worden tentoongesteld in de Sint-Gorikshallen.

Info: www.patrimoine.brussels
Uiterste inschrijvingsdatum:
30 november 2015

BVB

Concours photo
**ET VOUS?
COMMENT
VOYEZ-VOUS
LE PATRIMOINE
BRUXELLOIS?**

Fotowedstrijd
**EN U?
HOE ZIET U
HET BRUSSELS
ERFGOED?**

Organisation : Direction des Monuments et
des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale
Organisatie : Directie Monumenten en Landschappen
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Date limite d'inscription
Laatste inschrijvingsdatum
30.11.2015

Info
www.patrimoine.brussels
www.erfgoed.brussels

BRUSSELLES DEVELOPPEMENT URBAIN
BRUSSEL STEDELIJKE ONTWIKKELING
DIREKTIE MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSGEWEST BRUSSEL

(© Coast).

HET INDUSTRIEEL ERFGOED IN 18 DELEN.

Visuele inventaris van de industriële archeologie in de Brusselse agglomeratie

Toen het Ministerie van de Franse Gemeenschap in 1979 aan de *Archives d'Architecture Moderne (AAM)* opdracht gaf een inventaris op te stellen van de oude industriële gebouwen in de Brusselse agglomeratie, was het begrip industriële archeologie, ontstaan in Groot-Brittannië, pas tien jaar oud en was dit vaak vervallen erfgoed het bijzondere mikpunt van de stadsrenovatiebeweging die toen op gang kwam.

Het resultaat is indrukwekkend: acht-tien delen die twee jaar onderzoek op het terrein en in openbare en private archieven hebben gevergd door een team van architecten en kunsthistorici (C. Mierop, J.-P. Majot, P. Lenain, J.-P. Hoa, A. Van Loo, B. de Watque, P. Burniat, A. Lambrichs, R. De Gernier, J. Lange) onder leiding van Maurice Culot. Meer dan duizend steekkaarten gerangschikt per gemeente en per type gebouw werden aangemaakt voor evenveel oude industriële gebouwen (1800-1940), die alle werden geïnventariseerd, beschreven, gedocumenteerd en gefotografeerd. Het gaat om fabrieken, brouwerijen, opslagplaatsen, drukkerijen, breigoedfabrieken, snoepgoedfabrieken, schrijnwerkerijen,... vergeten, verlaten, verbouwd, verminkt en sommige – 35 jaar later – helaas gesloopt.

Behalve de studie van de evolutie van het economische leven in de stadswij-

ken en de illustratie van de ontwikkeling van industriële bedrijven in de stad, is deze 'visuele' inventaris een goudmijn van allerlei soorten documenten: foto-reportages in z/w, reproducties van archiefdocumenten (z/w en kleur), uittreksels uit bedrijfscatalogi, correspondentie van ondernemingen, oude Ansichtkaarten, enz.

De *Fédération Wallonie-Bruxelles* heeft in 2011, in het kader van het plan PEP'S (Plan pour la préservation et l'exploitation de ses patrimoines), de digitalisering gefinancierd van het geheel van deze documenten die toegankelijk zijn in de bibliotheek van de AAM en ten dele op de website www.numériques.be, in afwachting dat alles online zal worden geplaatst.

AL

(© AAM).

COLOFON

REDACTIECOMITÉ

Jean-Marc Basyn, Stéphane Demeter,
Paula Dumont, Murielle Leseque,
Cecilia Paredes, Brigitte Vander Bruggen
en Anne-Sophie Walazyc.

EINDREDACTIE IN HET NEDERLANDS

Paula Dumont

EINDREDACTIE IN HET FRANS

Stéphane Demeter

SECRETARIAAT VAN REDACTIE

Murielle Leseque

COORDINATIE VAN ICONOGRAFIE

Cecilia Paredes

COORDINATIE VAN HET DOSSIER

Paula Dumont

AUTEURS/ REDACTIONELE MEDEWERKING

François Antoine, Mario Baeck,
Jean-Marc Basyn, Inge Bertels,
Anna Bouteiller, Marianne Defossé,
Rika Devos, Paula Dumont,
Bernard Espion, Anne Lauwers,
Harry Lelièvre, Thierry Lemoine,
Maarten Mahieu, Muriel Muret, Joke Nijs,
Michel Provost, Sven Sterken,
Thomas Stroobants, Peter Van der Hallen,
Yannik Van Praag, Guido Vanderhulst,
Christian Vandermorten, Ine Wouters,
Brigitte Vander Bruggen.

VERTALING

Gitracom, Hilde Pauwels,
Data Translations Int.

NALEZING

Griet Meyfroots, Koenraad Raeymaekers,
Harry Lelièvre, Stephan Van Bellingen,
Tom Verhofstadt en de leden van het
redactiecomité.

VORMGEVING

The Crew Communication

DRUK

Dereume Printing

VERSPREIDING EN ABONNEMENTENBEHEER

Cindy De Brandt,
Brigitte Vander Bruggen.
bpeb@gob.irisnet.be

BEDANKINGEN

Olivia Basseem, Philippe Charlier,
Julie Coppens, Farba Diop, Alice Gérard.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Arlette Verkruyssen, directeur-generaal
van Brussel Stedelijke Ontwikkeling/
Gewestelijke overheidsdienst Brussel,
CNN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel.

De artikelen zijn gepubliceerd onder de
verantwoordelijkheid van de auteurs. Alle
rechten voor het reproduceren, vertalen of
herwerken zijn voorbehouden.

CONTACT

Directie Monumenten en Landschappen –
Cel Sensibilisatie
CNN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel
<http://erfgoed.brussels>
broh.monumenten@gob.irisnet.be

HERKOMST VAN DE FOTO'S

Mochten er ondanks onze inspanningen
om alle reproductierechten te betalen
toch nog gerechtigden zijn die niet
gecontacteerd werden, dan worden zij
verzocht zich kenbaar te maken bij de
Directie Monumenten en Landschappen
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

LIJST MET AFKORTINGEN

AAM – Archives d'Architecture Moderne
ABOPG – Archief van het Bestuur voor
Oorlogsschade aan private goederen
ARA – Algemene Rijksarchief
AMVB – Archief en Museum van het
Vlaams Leven te Brussel
ARB – Académie royale de Belgique
DCBSO – Documentatiecentrum van
Brussel Stedelijke Ontwikkeling
DML – Directie Monumenten en
Landschappen
GOB – Gewestelijke Overheidsdienst
Brussel
KBR – Koninklijke Bibliotheek van België
KIK-IRPA – Koninklijk Instituut voor
het Kunstpatrimonium / Institut royal
du Patrimoine artistique
KMKG – Koninklijke Musea voor Kunst
en Geschiedenis
RLICC – Raymond Lemaire International
Centre for Conservation
SAB – Stadsarchief Brussel

ISSN

2034-578X

WETTELIJK DEPOT

D/2015/6860/020

Cette revue paraît également en Français
sous le titre *Bruxelles Patrimoines*.

